

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

LAS COSAS, CLARAS

—Senyor Governador, deixis de tonterias y no perdi temps: la bandera que ha de fer arriar es aquesta.

Domingo Pardo

CRONICA

ARA que 'ls companys de causa á cada pas donan una ensopegada, y á cada ensopegada sufriexen sensibles desprendiments, de tal manera que 'l camí escabrós que recorren queda sembrat de disgustats, escamats y ofesos, sembla arribada per' ells la ocasió més oportuna de nodrir ab nous y valiosos elements las sevas filas cada día més mermadas, realisant al ensemps un acte d' estricta justícia.

Es hora ja de que 's recordin dels seus auxiliars, qu' en els moments més crítics, quan més pansits se troban, se cuydan d' inflarlos y enlayrarlos á manera de globos aerostátics.

Se dirá que no ho fan pas de bona fé, sino més aviat ab la idea deliberada de perjudicarlos; pero com els resultats que obtenen difereixen en tot y per tot de las sevas intencions, d' aquí que 'ls companys de causa vinguin obligats á mostrals'hi d' una manera ó altra 'l seu agrahiment.

¿Qui no reconeixerá—per exemple—qu' *El Imparcial* y altres periódichs de Madrid han treballat més y millor en favor dels seus tráfechs y propósitos, que no *La Veu de la Calumnia* y altres periódichs y periódiquets de la nierada perdigotayre?

¿Qui no haurá de confessar—per exemple—que l' *invicte* general Fuentes, cada cop que ha volgut pendre cartas en el seu joch, s' ha posat en condicions de realisar un treball més útil y profitós als seus intents, que no 'l mateix Cambó ab las sevas desmaniyadas travessuras, y ab els seus arranchs de nebot de cabecilla?

La justícia obliga á reconeixe'ho y á confessar'ho. Y la mateixa justícia imposa als que reben tan grans beneficis el deber d' agrahirlos y premiarlos públicament.

¿Per quan esperan, donchs, els perdigots, la expedició de diplomas honorífichs en favor del seus grans auxiliars?

* * *

Perque está vist que lo qu' ells no poden conseguir, ni conseguirán may, ab sas desafortadas campanyas d' exageracions ridículas en las sevas propagandas y de procediments impurs en els seus actes, els posan casi en condicions d' alcansarho els que á pretext de combatre'ls, treballan sols pera realisarlos, ab una torpesa inconcebible.

En aquest punt imitan als fadrins forners que, al donar cops-de-puny sobre la pastarada, en lloch de aplanarla, l' estufan.

¡Y quína mala má tenen els gamarusos! ¡Y ab quína facilitat se 'ls ne va del punt ahont pretenen descarregar el cop, pera caure barrohera sobre lo que hauria de meréixer d' ells el major respecte! ¡Quántas y quántas vegadas, pretenen ferir als regionalistas, feixen á Catalunya y als catalans!

Y 'ls catalans, que no aguantém agravis ni atropellos de ningú, y molt menos quan son immerescuts, ens veyém obligats á girarnos'hi de cara, exclamant: —¿Y ara, qué feu? ¿Vos heu proposat acás que unintnos tots en un sol sentiment de protesta, 'ns hi torném ab tota la bravesa de que som capassos?

Naturalment, quan aixó succeheix, quan la explosió de tots els catalans agraviats amenaça esclatar formidable, llavors surten els migrats, els esquifits, els que deixats sols res poden fer més que posarse en ridícul, y pretenen aprofitarse pels seus fins de aquell moviment general á manera de monopolisadors del amor á Catalunya y de la dignitat del poble catalá.

Aixó es lo que ha succehit moltíssimas vegadas... y aixó mateix es lo que ha estat á punt de reproduhirse, últimament ab motiu de la titulada qüestió de las banderas.

* * *

L' *invicte* general Fuentes va tenir un' hora tonta al disposar que sigués arriada la bandera catalana de un determinat Centre regionalista.

Perque tots els Centres regionalistas y no regionalistas tenen el dret perfecte d' ostentar sempre que be'ls hi vingui l' ensenya honrada y respectable de la terra catalana. Respectable, sí, perque, ab tot y ser catalana es també espanyola, mentres Catalunya formi, com forma y formarà sempre per voluntat dels catalans, part integrant d' Espanya.

Naturalment, davant de aquesta etzegallada del *invicte* general, els demés Centres feren causa comú ab l' atropellat, issant la bandera en sos respectius balcóns. Y aixó, tan senzill, tan natural, tan dintre del dret de tots y de cada hu, fou interpretat com un acte de desobediencia á las ordres de l' autoritat. Perque es de saber que las ordres de l' autoritat fins quan son injustas y arbitrarias, fins quan pugnan ab las prescripcions de la ley y ab els concells del bon sentit, deuen ser obehidas sense réplica. Per aixó l' *invicte* general llansá denodadament las sevas forsas á arriar las banderas catalanas, escalant balcóns, espanyant portas... ¡Quína batalla y quína victorial... Desde la pérdida de las colonias, desde la feixa memorable en que fou arriada la bandera espanyola del Morro de l' Habana, no se 'n registra un altra d' igual en las páginas gloriosas dels anys de la patria. Ara comprench, ara m' explico perque 'l govern confia á generals d' exércit el govern de las provincias. Aixís, ab batallas tan gloriosas, es com s' afiansan els prestijis y 's guanyan els entorxats.

La cosa estava que bullia: se preparava pel diumenje una gran manifestació en honor de la bandera catalana, realisada per tots els qu' estiman la dignitat de Catalunya, regionalistas y no regionalistas, quan l' *invicte* general Fuentes... ¡oh contratemps inesperat!... va caure del burro.

Ja haurán comprés que l' *invicte* general anava á donar la batalla més homérica de la seva brillant carrera militar montat modestament en burro com el famós gobernador de la Barataria. Y va caure del burro en el moment precís en que 's disposava á picarli la panxa ab sas bruniyidas espuelas, pera llansarse á ulls cluchs y ab furia gran en els tenebrosos etzars de lo desconegut. Ab la testarada vá recobrar la serenitat... y reconegué qu' en efecte, la bandera catalana era tan digna de respecte y veneració com pugui serho l' espanyola, y que tothom, sens excepció, lo mateix els centres que 'ls particulars, tenian el dret de issarla... ey, mentres no ho fessin ab cap mala intenció.

Sobre tot aixó: l' intenció es lo que s' ha de mirar, sisquera perque pugui dirse una vegada més que de lo sublim á lo ridícul, de lo trágich á lo cómic, no hi vá més que un pas.

* * *

Com es natural, Barcelona en pes va rebre ab una riallada homérica l' última retirada del émul de 'n Kuropatkine, enviat expressament á Barcelona á fer Patria y Monarquia. Algú demana que 'l dimiteixin; nosaltres, en cambi, no 'ns cansarém de solicitar que 'ns el conservin, puig el necessitém pel nostre regost. Es un home que 'ns fa felissos.

Ab ell y 'ls companys de causa casi s' esvaheixen per complert las tristors de l' existencia.

Els companys de causa no que no hi van caure del burro. Fermes, tibats, extrenyent ab las camas

CASSA PERILLOSA

EL PAGÈS:—Aquest mestre vol cassar en terreno vedat... ¡Veureu quina perdigonada... de cops de puny se 'n emporta!

els lloms del pobre animaló, imponents y mascles, varen disposarse á realisar á despit de tot la *grrran* manifestació de la bandera.—Catalunya en massa está ab nosaltres—deyan.—Barcelona, cap y casal de Catalunya, demostrará demá diumenje que sab donar ab segura petja 'l primer pas en el camí de la seva independència.

Y somniavan el despertar de una ciutat erissada de banderas catalanas: una ó duas á cada balcó, á cada finestra, á cada forat de las fatxadas de las casas... la multitud, en onadas pels carrers, aclamant á Catalunya lliure... ¿Qui, en mitj del entusiasme delirant, se recordará de las miserias y porquerias de las últimas eleccions? Tot aixó pensavan guanyarhi.

Per tot arreu se treballava ab gran dalé—aixís ho deyan ells:—ni en las fábricas, ni en els magatzems quedava llustrina roja y groga. Industrials hi havia que havian fet banderas de todas las dimensions y al alcans de todas las fortunas. No hi volían guanyar res: las venían pel preu de cost dels materials posanthi la feya de franch. Y al qui no pogués comprarlas s'avenían á llogárlas hi per una friolera.

Totas aquestas y altrás excitacions semblants las escampava *La Perdiu*, joyosa de trobar nòva ocasió de posarse una vegada més al davant de un moviment de protesta catalana... Pero 'l diumenje, al despertar, al recorre 'ls carrers de Barcelona va quedar-se ab tres pams de bech y las alas caygudas.

Perque may s'ha fet en la nostra ciutat una ma-

nifestació tan migrada, tan neula, tan ridícula. Ab els dits podían contarse las banderas que issaren els vehins. No arriban á cent las que sortiren á voleyar. Increible 's fa que siguin tan poch els partidaris de la santa causa. ¡Tant l'han rebregada 'ls que pretenen dirigirla! Veritat es que molts perdigots tenían por y no 's volgueren comprometre. De més de un sabém que issá la bandera, tancá 'l pis y se 'n aná á la torre á esperar las conseqüencias.

Els més ardits, els més valents, se reconcentraren en els centres, esperant las embestidas del tirá. Eran unas quantas dotzenas de mascles qu' estavan disposats á tot... Pero aixó sí, ja sabían per endavant que 'l tirá no 'ls aniria á trobar, perque pron feyna tenia 'l pobre en posarse arnica á las macadurats que s' havia fet al caure del burro.

Y l'endemá *La Perdiu*, olvidant las sevas excitacions y fent cas omís del seu fracás parlava encare del «TRIOMF DE LA NOSTRA BANDERA» (III) No, estimada *Perdiu*: la manifestació del passat diumenje no ha sigut per tú ni pels teus cap *trionf*, sino la més solemne de las ESCALDUFADAS.

Una nova demostració de que 'l poble barceloní s'aparta de vosaltres cada día ab més justificada repugnancia. La bandera catalana es del poble: ell sol sabrá defensarla, sempre que convingui y morir sota 'ls seus plechs sempre que sigui necessari. A vosaltres vos deixa sols en llibertat de aconvojarvos ab els reaccionaris y de aconxorxarvos ab els

¿Cómo cambian
FESTAS DEL ANY PASSAT

¡Grrran envelat!

"Coso blanco".

caciquistas. Y dongueuli gracias de que sigui prou generós pera to-
lerar que fassau servir á cada punt la honrada bandera de la terra
pera tapar malament el contrabando de las vostras concupencias.

P. DEL O.

Els forasters que van venir.

¡ARA VA BÉ!

Encare que no tinch l' honor de conéixe'ls, felicito y envío la
més entussiasta y cordial enhorabona als vehins de Pasajes.

¿Saben lo qué han fet els aixerits moradors de la pintoresca po-
blació guipuzcoana?

Lo que 'ls barcelonins, ni 'ls madrilenyos, ni 'ls sevillans, ni 'ls
cordobesos, ni 'ls gironins, ni 'ls lleydatans, ni 'ls valencians, ni 'ls
navarros han sapigut fer fins avuy: han apedregat á una colla
d' automòvils, descalabrant á cops de roch als respectables senyors
que 'ls tripulavan.

Aixís se comensa. D' aixó, de las pedradas, al meu ideal de salu-
dar á n' aquests desenfrenats corredors á tiros, no hi ha més que
un pas. Y aquest pas se donará, ¡vaya si 's donará, ab la marxa
que portan las cosas!

No sempre han de ser ells els que matin als indefensos vianants.
Día ha de venir—y 'm sembla que s' acosta—en que 'ls vianants,
comprentent que la broma ja dura massa, agafin una escopeta y
¡pim, pam!, demostrin als automovilistas que *donde las dan las
toman*, y que lo que fa un *sportsmen* ab un *Dion* de vintiquatre
caballs, també pot ferho un peató ab un *mauser* de non milímetros.

¡Qué dimontri! L' expedient semblará una mica brutal, pero
¿quin remey ens queda als que aném á peu, sino arreglarho aixís?
Ja qu' hem de morir, al menos morim matant. Potser d' aquesta
hecatombe 'n sortirá un governant ab un átom de sentit comú, que
s' adonarà de que aixó dels automòvils, per rodas que tingui,
no pot anar ni ab rodas, y posará fré á la estúpida manía corredo-
ra de quatre salvatges ab guants que, pel seu capritxo d' arribar
aviat á un lloch ahont no tenen res que ferhi, consideran la cosa
més natural del món convertir las carreteras en escorxadors y 'ls
camíns en *spoliuriums*.

Dugas desgracias, sense contar las de secundaria importancia,
igualment horrencas y én el mateix grau bestials, han ocorregut
en pochos días.

Prop de Torquemada, un automòvil montat per un aristócrata,
ha matat á una pobre dona que tornava del mercat, ahont havia
venut uns quants pollastres.

A la carretera de Valladolid á Tudela un altre automòvil ha
romput no sé cuántas costellas á un desventurat forner que no
va ser prou llest pera amagarse vint pams sota terra avants que
la homicida máquina passés pel seu costat.

Y aquests crims, aquests verdaders delictes de lessa humanitat,

Padró del 1904.

los tiempos!

FESTAS D' ENGUANY

"Coso negro".

L'única Mercé que ha tingut festes.

se pagan ab una gacetilla. — «Ayer el automóvil del duque tal trituró á una mujer.» — «Hoy el automóvil del marqués cual ha descuartizado á un hombre.» El ferit al hospital, el mort al cementiri... y endavant la broma, que per alguna cosa som á Espanya, país germá de la Zululandia, cosí de la Cafreria y próxim parent del Riff.

En las demás naciones també n' hi ha d' automòvils, y també corran y també circulan per carrers y carreteras; pero en lloch passa lo que passa aquí.

Els senyors que 'ls usan tenen la bondat de recordar que 'ls que van á peu son tan personas com ells, y, per pressa que portin, procuran conciliar las sevas particulars conveniencias ab las dels modestos ciutadans que no 's troban ab quinze mil pessetas de sobra pera gastárselas ab un cotxe que en lloch de caball té un dipòsit de benzina.

Y si 'ls *sportsmen* s' olvidan d' aquesta elemental precaució, hi ha allí autoritats que vigilan y que sense contemplacions de cap classe, saben aplicar als infractors de la lley el càstich que ab las sevas extralimitacions s' han guanyat.

No fa gayre á Nova-York un agent de policia, observant que un automòvil corria á major velocitat de la permesa, ordená al que 'l mentava que 's parés.

—Aneu massa depressa—va dirli, després de mirarlo atentament á la cara.

- Me pensava que no.
- Donchs us equivoqueu.
- Us asseguro que procuraré esmenarme.
- Está bé: per aquesta vegada, aneu en nom de Deu, pero tingueu compte á no reincidir.—

El senyor aixís amonestat y que ab tanta resignació aguantava la filípica del agent de policia, ¿saben qui era?

En Teodor Roosevelt, el propi president de la gran República nort-americana.

¿Podria ferho aixó aquí un polissón!... No ja tractantse de reptar á un personatge de la categoria d' un president ó d' un ministre, sino tan sòls deturant al fill d' un diputat ó d' un regidor, l' endemá's trobaria sense empleo, y qui sab si empaperat y tot per desacatò, ó per irreverencia ó per qualsevol altra ximpleria parescudá.

Per xó dich y repeteixo que 'ls vehins de Pasajes han procedit ab un altíssim sentit práctic al fer parar á pedradas—qu' es l' aprenentatge per ferho demá á tiros—als despreocupats aristócratas que rápits com el vent pretenían atravesar la seva població.

Ja que las autoritats, com á Barcelona mateix succeheix, se creuhan de brassos ó á lo més dictan ordres vergonyants que després no 's cuydan de ferlas cumplir, ¿quin altre recurs ens queda als ciutadans rasos sino usar del legítim dret de defensa, oposant á la forsa del automòvil la rahó de la pedrada ó del tiro?

Y que no 'ns vinguin ab la xeringa del progrés y els avensos del sigle. Ni 'ls avensos del sigle ni 'l progrés tenen res que veure

Els forasters... que vindrán.

Padró del 1905.

ab la bojeria de quatre poca-soltas que troban *chic* y original el corre com uns desesperats per las vias publicas, sembrant el pánich entre la gent modesta.

Jo no soch missoneista ni enemich del progrés, pero crech que lo primer que convé es viure, y considero que si atravesant el Passeig de Gracia ve un automóvil dispartat y m' envia á can PiStraus, ¡valent negoci hauré fet darrera del progrés y 'ls adelantos del sigle!

Nada, lo dit, dit. Senyors vehins de Pasajes, tóquinla y considérinme el primer dels seus admiradors. ¡Aixis se comensa!

A. MARCH

VICTORIAS

Que m' han venut han cregut,
perqué ignoran, vida m'fa,
que no pot la hipocressia
domenyar ma joventut.

Una lley pel rey dictada
diuhen tots que m' aprenosa,
quan á mon cor esperona,
sols, véurela trossejada.

¿Qu' es la voluntat d' un rey
per subjectarme sens treva?
¡Jo soch ben teu y tú meva
per damunt de tota lley!

Es l' Amor d' hont tot dimana,
qui als dos atrau y fascina;
per véncer lley tan divina
no existeix cap lley humana!

Lluytém, lluytém ab anhel
sempre incansables y ardis;
els peus al món enfondits
y 'l front ben clavat al cel.

Y al cim de la Vida hermosa
hem d' arribar sens tardansa,
cantant himnes d' Esperansa
y de Llibertat joyosa.

Y 'ns abressarém sens por,
y 'ns besarém, dolsa ay mia,
ab el bes de l' alegria
qu' es bés del excels Amor.

Y així 'l llibre de ma historia
novament comensaré,
y al dedicarte'l diré:
¡Victoria, amor meu, victoria!

J. OLIVA BRIDGMAN

EL GOBERN Y BARCELONA

—Tingui, senyora: prengui aquests doscents ninots... y "aquí da fin el sánete". Per nosaltres, ja está tot arreglat.

La bandera y 'l bon sentit

Radiant, orgullosa, deixant-se besar pel vent que amorós l' acaricia, penja la bandera, subjecta á la barana del balcó.

Passa pel carrer el Bon sentit, y al adonarse d' ella, la crida:

—¡Pssst! ¡Bandera!

—¡Hola!. Dispensa'm, no me'n havia atalayat.

—¿Qué hi fas aquí?

—Ja ho veus; lluheixo 'l garbo.

—Molta afició tens á lluhirlo. Cada vegada que passo per aquest carrer te veig repenjada á la barana.

—¿Cóm vols arreglarho, si las circunstancias ho portan aixis?

—¿Per qué t' hi estás avuy al balcó?

—Avuy, en senyal de protesta.

—L' altre dia vas dirme que t' hi estavas ab motiu de no sé quin aniversari.

—Y un altre dia m' hi estaré ab motiu d' un' altra cosa. ¿D' aixó t' extranyas? Jo no deixo escapar res. Per poch que pugui, al balcó desseguida. No hi ha festa, festeta, bateig, casament ó solemnitat que passi per mí desaperebuda. ¿Consegum un triunfo? Al balcó. ¿Sufrim una desgracia? Al balcó. ¿Marxa algú? Al balcó. ¿Arriba algú altre? Al balcó.

—Y ab aixó ¿qué consegueixes?

DELS ESCARMENTATS...

—Hoia! ¿Bomberos als tranvias? ¡Ah! Deu ser per si s'hi cala foch.

CONSELL D' AMICH

—Drapsyre, si 'm vols creure, treu la bandera, que ara aquests adorns solen portar molts compromisos.

—Cridar l'atenció; lograr que tothom se fixi en mi; imposar, en fi, al món la meua autoritat y 'l meu prestigi.

—Sospito, apreciable bandera, que vius lamentablement equivocada.

—¿Vols dir?

—Lo que fas, ab aquesta exhibició continua, es familiarisar á la gent ab la teua presència y destruir l'efecte que una aparició sobria y ben calculada

podria ocasionar. ¿No sabs tú que l'abús engendra l' cansanci?

—Pero ¿qui abusa?

—¡Tú!.. Ben clarament acabas de dirho. Surts per las morts, surts pels naixements, surts pels aniversaris, surts per las victorias, surts els días tristos, surts els días de gloria... ¿Per qué no 't decideixes d' una vegada á estarte sempre al balcó?

—No crech que ningú tingués res que dirhi, si aixis me passés pel cap.

—Prou que tindrian qué dirhi. Dirian... lo que ara ja comensan á dir.

—¿De veras? ¿Qué dihen?

—Que molt desenfeynada deus estar, quan tantas horas tens pera passarlas al balcó prenent la fresca.

—¡Y qué! Soch una bandera honrada.

—Es clar que sí. Honradíssima.

—Aquest balcó es meu.

—Aixó ningú ho posa en dupte.

—Y faig, per lo tant, lo que 'm dona la gana.

—Aquí está el teu error. ¿Qué 'n dirias d' una senyora, com tú honrada, honradíssima, que tot el día el passés al balcó?

—Permetme...

—A pesar de la seva honradés y á pesar de ser aquell el balcó de casa seva, ¿no trobarias que aixó d' estarse sempre al balcó, si no un pecat, es quan menos una lleugeresa, no gayre propia d' una senyora com cal?

—Es á dir que, segons tú, al balcó no pot surtir'shi?

—Sí que 's pot, pero ab mida y prudencia; no sense tó ni só y agafant pera ferho qualsevol pretext. El sortir massa, potser no es cap mal; pero de segur no es cap bé. ¿Sabs qué diu un autor de la terra, referintse á n' aquest assumpto?

«La dona de casa, á casa;
que aquella que 's veu per tot,
tant si ho es com si nó, sembla
coneguda de tothom.»

Posa't tú en el lloch de la dona y aplica 'l quiento.

La bandera noble y seria
s' issa en pocas ocasions,
que aquella que s' issa sempre,
més que bandera es pendó.

MATÍAS BONAFÉ

IDILI NOCTURN

A la llum de las estrellas
nostre amor es més fidel:
transforma la terra en cel
ab sas dolces maravellas.

A las primeras horas de la nit
quan la lluna serena,
senyora del espay,
contemplém ab esplay
ab son mantell d' estrelles,
¡qué bonich se 'ns presenta l' infinit!

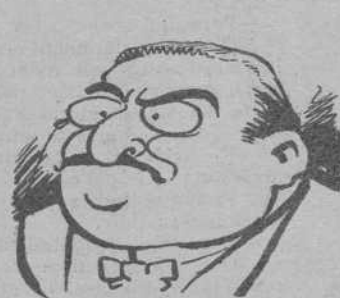
Tot descansa al entorn. El gran tragi
del treball y 'ls carruatges
qu' en el jorn ja jascent
no ha parat ni un moment,
ara reposa ab calma
per torná á l' afició demá al matí.

En mitj de la prosaica quietut
qu' en nostre carrer regna,
un duo 's fa sentí
de guitarra y violí,
quina notes sonoras
penetran fins al cor qu' es més aixut.

Ay! concert ohint s' aixampla 'l pit
transportant nostra pensa
vers ignorats confins,
impalpables, divins...
¡Oh, vida de ma vida,
si durés sempre eixa serena nit!

FÉLIX CANA

PERQUÉ VAREN POSAR BANDERA

Per cumplir un sagrat deber.

Per fer vots pera las eleccions que venen.

Per la perspectiva de tornar a cantar els "Segadors".

Per contentar als parroquians de la botiga.

Perque en Lerroix sábiga ahont visch.

Per alegrar á la canalla.

—¡Ah, es per una banderal! ¿Per qué no ho deya més aviat, donal Aixís li rebaixaré cinch céntims per metro.

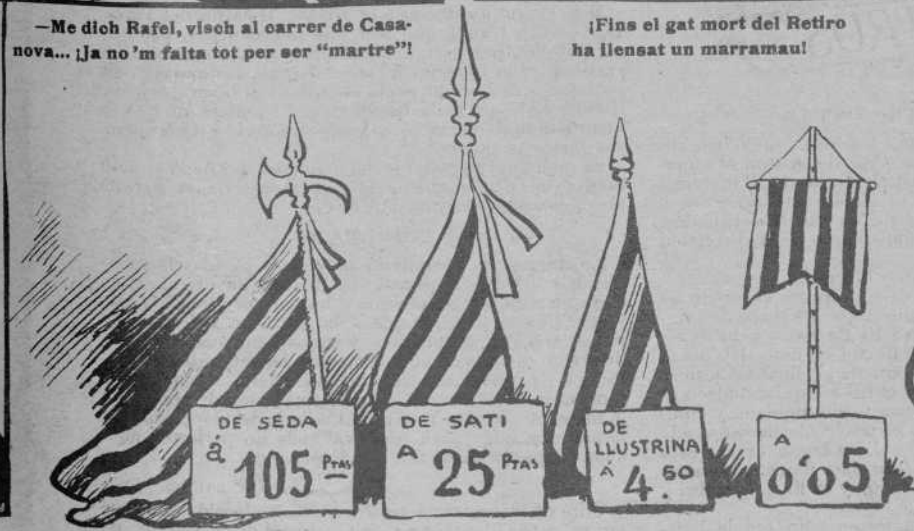
—Me dioh Rafel, visch al carrer de Casanova... ¡Ja no 'm falta tot per ser "martre"!

¡Fins el gat mort del Retiro ha llenzat un marramau!

—¿Perque l' hombre se ha separat de vosté, quiere que lo agafe y 'l porti al Gobierno?
—¡Es clar! ¿No diu que ara perseguixen als "separatistas"?

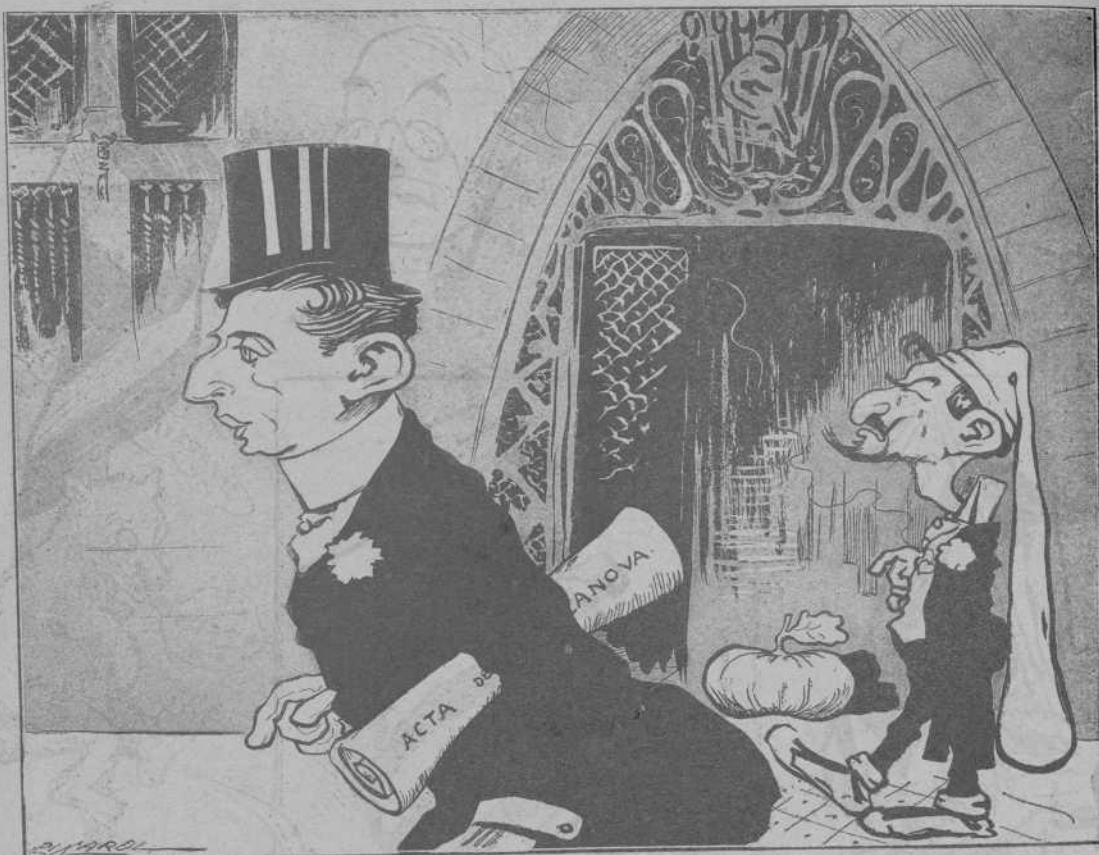

El negoci es el negoci, y tot lo demás son quientos.

UNA FRASSE CELEBRE

—¡M' han esguerrat la carrera!

ROMEA.—TEATRO CATALÁ

Dissapte passat, día 23, tingué lloch la funció inaugural de la temporada 1905-1906. Com de costum se representá un' obra del fundador del teatro catalá, l' immortal Pitarra, essent el drama escullit *Lo plor de la madrastra*, de corte antiçh, y plé dels afectismes que tan entusiasman encara á bona part del públich que acut al colisseu del carrer del Hospital.

Després del drama 'ns donaren la estrena.

Una obra de 'n Ramón Vidales es sempre esperada ab fruició. *La desenfeynada* s' titula la que 'ns acaba de brindar, y encare que s' ressent de falta de xistes s' ha de tenir en compte que no s' tracta de un saynete dels de la seva especialitat sino de una comedia ab finalitat seriosa y educativa. Baix aquest punt el llibre, quin diálech es sempre just y literari, no deuen un sol moment y cupleix de sobras el seu objecte. El tipo de la *desenfeynada* está descrit de má mestra y el del seu home iqué n' está de bé, *Mare de Deu*, *Mare de Deu*. Las darrereras escenas reprenen extraordinaria animació, y el final es sobri y ben portat.

La concurrència, no tant numerosa com 'era de desitjar, va aplaudir ab justicia als artistas y al autor.

Corren rumors de que en Jaume Borrás va estar fet un colós en el *Mistic*.

Celebrarém que 's confirmi la noticia en bé de tots.

TÍVOLI.—CIRCO EQÜESTRE

Han vingut á reforçar á la *troupe*, 's cafres del Transvaal Gran y Chupí, que son uns negres clars, color de café ab llet, per cert molt aixerits en sos entremeliats exercicis; y la *Imperial Russian Troupe*, composta de sis personas tres de cada sexo, la qual ab sos cants originalissims y ab sos balls desesperats, lo mateix que ab sa vistosa indumentaria, se 'n emportan cada nit els aplausos dels espectadors.

Ja m' ho deya un que seu al meu costat:—Aixó es molt instructiu. Cregui que dona gust repassar la geografia ab aquestas moscovitas tan saladas.

NOVETATS

La companyia Castellano, procedent segons els anuncis dels Teatros imperials de Russia, ha defraudat en certa manera las ilusions que s' havían forjat els filarmónichs. Una companyia que s' ho porta tot, cantants, coristas, músichs, decoracions y trajos semblava que havia de ser un modelo de homogeneitat. Donchs aquesta condició es, precisament, la que més li falta. Conta ab alguns elements de mérit, pero no tots están de bon tros á la mateixa altura... Y en quant á l' aparato escénich, per lo pobre y anacrónich, casi val més no parlarne, aquí ahont el públich está tan ben acostumat.

— Obra de inauguració *La Tosca*. Mala elecció. ¿Per qué qui es capás d' olvidar l' éxit colossal de la Carelli, en Bassi, y en Sanmarco en l' última temporada del Liceo?

Aquesta partitura, si no es cantada de una manera superior, li resulta al nostre públich una mica repelosa... y encare que las comparacions solen dir que son odiosos ¿quí pot impedir qu' en certs cassos s' imposin?

Transcorregué la representació ab molta fredor, encare que 'l tenor Carpi y la tiple Agostinelli cantaren bastant bé 'l duo del primer acte. Per últim 'l Agostinelli feu un punt de dona en la romansa *Vessi d' arte* del acte segon, y lográ fondre 'l glas, veientse obligada á repetirla.

Aquest fou el punt culminant de una representació, en son conjunt bastant desgraciada.

El diumenje 's posá *Aida* pera 'l debut del tenor Zerola, 'l qual se porta 'l seu repuesto de pinyols, y ab aixó 's fa amich de una part del públich. En un calderó més fondo que un pou se fou aplaudir desafortadament pels uns, mentres els altres protestavan alborotats.

La representació transcorregué bastant accidentada, falta de seguretat, seca de such de batuta, es á dir d' ensaigs.

No pogué sobresortir gayre la tiple Marin aixordada pel seu pinyoler Radamés; en cambi lograren distingirse en alguns fragments de sas particellas, la contralt senyora Gorreta y 'l barítono Sr. Pompa.

Crech sincerament que la companyia Castellano tindrà millor acullida tant quant més se vaja aclimatant al nostre públich, sobretot si aquest arriba á ferse cárrech de lo qu' es y de lo que significa, es á dir de sas verdederas condicions. Pot contribuirhi molt á realarla l' estreno de algunas obras, no cantadas encare á Barcelona, que té anunciadas. A lo menos ab ellas quedarà anulat el vici de las comparacions.

CATALUNYA

Dimars vá debutar la companyia dramática italiana de

SIRENAS DE SECA

—¿La Conxa ab en Pepito? Arribas tart, noya. Quan jo l' he deixat, es que ja havia acabat els quartos.

MERCAT D' AUCELLS

—Veig que amenassa pluja y hauré de plegar, porque aquests canaris son tenyits d' avuy, y si se 'm mullavan se 'm despintarian.

Ferruccio Garavaglia, ab una obra nova: *Il Cardinale*, escrita per Antona Traversi sobre una novela de Parker.

La producció 's reduheix á presentar un epissodi de la vida del cardenal Medicis qui després fou elegit papa prenent el nom de Lleó X. Creyém que l' epissodi es purament imaginari, fill de la fantasia del autor. Y á pesar de tot, sino un verdader drama, ni una pintura fidel y viva de un personatge ó de un' época, conté l' obra elements bastants pera que un actor de las altas condicions que adoran á n' en Garavaglia pugui lluhirs'hi... Ferruccio Garavaglia está en la flor de l' edat, te bona figura, un rostre plástich y expressiu molt obediend en reflexar la vida interna, y una veu magnífica que 's presta á las més encisadoras modulacions. Tot aixó, unit á un talent evidentíssim y á una tendencia molt laudable envers la sobrietat.

Encarná 'l Cardenal Medicis ab tanta justesa, que semblava fer revivre aquella figura histórica. Tot li queya be: la púrpura, las actituts, els modals, la manera de parlar... En els moments culminants de l' obra tingue rasgos de gran actor que alsaren al públich en massa.

Vels'hi aquí un comediant desconegut fins ara dels barcelonins y que deixarà aquí, n' están segurs, un recort imborrable. Va debutar com á cardenal, y en una sola nit el cónclave dels intelijents vá consagrarlo Papa.

Porta ab ell una companyia, si no composta de notabilitats, perfectament equilibrada, qu' es després de tot lo que val més. Eran de veure aquells cómichs tan dintre del seu paper respectiu, parlant ab gran naturalitat, escoltant bé, moventse ab fácil desembrás, vestint á la perfecció trajos d' época, y component á cada punt, sense la menor *recherche* quadros que talment semblavan de Museo. Aixís es com se deu representar. Qu' els nostres actors hi aprenguin, si es que desitjan interessar al públich, el qual, després de haver vist tan notables companyias extranjeras, ja fa molt temps que 'n sab la prima.

Desd' ara podém vaticinar que la companyia de 'n Ga-

CANTAR D' ESCORXADOR

Els que avuy fan el matute
ja no son els matuters;
perque tot se quedí a casa,
el fan... "ya me entiende usted."

ravaglia, en la curta campanya que ha de fer a Barcelo-
na, 'ns proporcionarà una successió de fruïcions artístiques
de aquelles que quan terminan, deixan en l'esperit las
cobissors de l'anoransa.

GRANVÍA

Pocas conquistas farà *El Seductor* estrenat el passat
dissapte en aquest teatro. L'assumpto, que continua-
ment sembla titubegar, saltant de las alturas del drama a
las planuras del saynete; no es interessant ni nou, ni arri-
ba un sol moment a apoderarse del ànim del espectador.

En quant a la música... el cartell declara qu' es del
mestre Chapí. Ho creyém sense cap dificultat; pero, de
no tenir per endavant aquesta afirmació—ab el cor a la
má ho dihém—ens hauríam figurat qu' era... de qualse-
vol altre.

APOLO

No son obras com *El otro peligro* de 'n Donnay las més

VENEDOR DE LLUSTRINA

—¡Quína pasterada! ¡Tot el género m' ha quedat! Ara veig que no hi ha
tants separatistas com deyan.

apropósit pera que pugui lluhirs'hi
una companyia de las condicions de
la que funciona en aquest teatro.

A las deficiencias de l'execució s'
hi han de afegir las condicions de
una traducció detestable.

Ignorém el nom del traductor; pero
¿qué li ha fet l'ilustre escriptor fran-
cés pera tractarlo ab tan poca pietat?

NOU

S' ha representat en aquest teatro
l'entremés dels germans Alvarez
Quintero: *Fea y con gracia*.

Poqueta cosa per lo que respecta a
argument, y en cambi un devassall
de bon humor en el diálech.

L'obra es de curtíssima duració,
de manera que 'l públich se l'em-
passa de un glop, casi sense quedarli
temps de paladejarla.

N. N. N.

Retalls... de llauna

En las actuals circunstancias,
si lo que ha fet un senyó
ho hagués fet una senyora,
no tindria pas perdó:

Per una dona decenta
es un defecte molt gran,
que, tenint prou feyna a casa,
passi 'l temps *banderejant*.

Als aprenents que sas obras
varen presentá al Concurs,
ara cobrarán els premis
que ja van guanyar pel Juny.

Si aquesta pobra canalla
en loch de ser aprenents
fossin senyors contractistas,
ja hauríam cobrat fa temps.

O sino, avuy, al pagarlos
ab tres mesos de retrás,
exigirian el premi
ab l'interés devengat.

Pobres, que son a Madrit,
pobres, que d'allí s'escapan,
pobres, que van ab cistells,
pobres que suscriuen cartas...
Pro 'ls més pobres, entretant,
som els *(pobres de nosaltres)*!

Ahí al carrer de Ponent,
sortint de veure *La Tosca*,
vaig veure un grupo imponent
que s'amagava en la fosca
recatantse de la gent.

Aquell grupo misteriós
qu' en la sombra apareixia
com fantasma pavorós,
mirat d'aprop se reduhia
a un senzill grupo de dos.

Y al passar pel seu costat,
sense voler vaig sentir
una cosa qu' es pecat,
y un'altra que no 's pot dir
davant de l'autoritat:

¡Res, tragerias de la vida!
—No 'm comprometis, Ramón!
—No tinguis por, *Margarida*...—
(Per si ho sent un polissón,
una pista desseguida.)

El *Romea* ha obert sas portas
y un amich meu hi ha portat
una comedia ab sis actes...
(sis actes de diputat.)

Un altre amich, al *Apolo*

entregarà dins de poch,
un melodrama famèlich
qu' ell el titula *El badoch*.

Jo li desitjo al amich,
que si ha fet obra d' artista,
el públich del drama aqüest
resulti 'l protagonista.

¡Setembre, ets un mes terrible,
ple de fetxas memorables,
en que Patria y Monarquia
no hi quedan molt ben paradas!

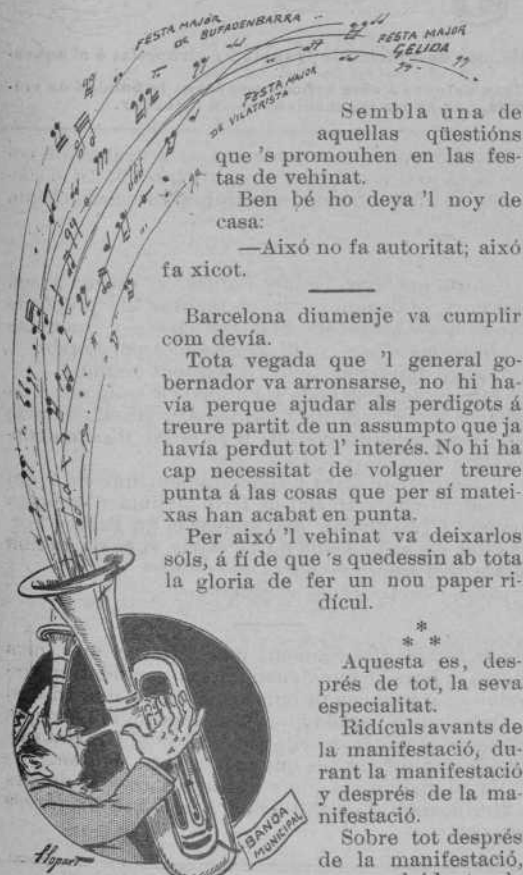
Hi ha cullita de rahims,
hi ha cullita de banderas...
Pro al camp de la Llibertat
fa temps que sempre hi pedrega.

PEP LLAUNÉ

ESQUELLOTS

Estar á punt de armar un rebombori per una qüestió tan insignificant com la de issar una bandera—sápigaho 'l general Fuentes—es una trivialitat inconcebible.

FENOMENOS ACUSTICHS

Sembla una de
aquelles qüestions
que 's promouhen en las fes-
tas de vehinat.

Ben bé ho deya 'l noy de
casa:

—Aixó no fa autoritat; aixó
fa xicot.

Barcelona diumenje va cumplir
com devia.

Tota vegada que 'l general go-
bernador va arronsarse, no hi ha-
via perque ajudar als perdigots á
treure partit de un assumpto que ja
havia perdut tot l' interés. No hi ha
cap necessitat de volguer treure
punta á las cosas que per sí matei-
xas han acabat en punta.

Per aixó 'l vehinat va deixarlos
sols, á fi de que 's quedessin ab tota
la gloria de fer un nou paper ri-
dicul.

Aquesta es, des-
prés de tot, la seva
especialitat.

Ridiculs avants de
la manifestació, du-
rant la manifestació
y després de la ma-
nifestació.

Sobre tot després
de la manifestació,
quan olvidant els
grans esforços que
havian fet perque
Barcelona en massa

La banda municipal
té una bufera tan forta,
que cobrant el sou aquí,
fa senti 'l soroll á fora.

'ls secundés, al veure que la cosa 'ls havia sortit
femella y denarida, volfan donar á entendre que 'ls
pochs particulars que tingueren banderas als bal-
cons, ho havian fet per son propi y excludiu impuls
y casi casi per un extraviat excés de zel.

¡Farsants! Aixís els ho pagan als poquíssims, qual
entussiasme perdigotaire no va retrocedir ni davant
del sacrifici de gastarse un parell de pessetas en
llustrina roja y gualda.

* * *

No obstant, *La Perdiu*, com si hagués alsat el cot-
ze, va veure per tot arreu moltes més banderas de
las que realment hi havia.

El carrer Nou de la Rambla sobre tot, ahont no se
'n contavan ni mitja dotzena, va tenir la virtut d'
entussiasmarla.

Y ab el seu entussiasme no 's va adonar que no
n' hi havia en aquell casalot gran y fúnebre del en-
trant á má esquerra, ahont se va confeccionar l' úl-
tim pastitxo electoral perdigotaire.

¡Válgam Deu val, quina desilusión!...

* * *

Ah! Pero per aixó no la portará al molí 'l senyor
Güell, futur comte de Barcelona.

El miquel que va donar als perdigots abstenintse
de adornar el seu casalot ab la bandera de la terra,
no es fácil que li perdonin may més.

Precisament ell no pot alegar com algú altre, la
falta de género apropósit en las botigas y magatz-
zés. Fabricant com es, si hagués tingut ganas de
cumplir, ell mateix se l' hauria poguda fer teixir la
bandera catalana. ¡Y fins se l' hauria poguda fer
teixir de vellut!

No va ferho, ni va intentarho perque no li devia
convenir. No 's queixi, donchs, de las conseqüen-
cias. Segons noticias ja hi ha qui á horas d' ara rec-
ull firmas demanant que se l' expulsi de la *Lliga*...
per descostat y mal patriota.

Un industrial deya:

—Si arribo á presumir que la manifestació de las
banderas havia de sortir tan migrada, m' hauria en-
ginyat fent unas ulleras regionalistas que haurian
tingut molta sortida.

Invitat á revelar en que haurian consistit las tals
ulleras, va donar la següent explicació:

—Senzillament: hauria colocat sobre una montura
d' ulleras uns vidres prismátichs d' aranya d' enve-
lat, ab banderas catalanas esmaltadas en totas las
facetas. Aixís el perdigot que se las hagués posadas
per tot arreu hauria vist banderas. ¿Eh: qué tal?
¿Qué 'ls sembla l' idea?

—Home, magnífich—li vaig respondre.—Guárdila
per un' altra vegada y en l' interin demani privilegi
d' invenció: no fos cas que li prenguessin y li espat-
llessin el negoci.

Diumenje s' efectuaren las eleccions de senadors.
Per lo que toca á Barcelona, 'ls regionalistas que
s' havian negat á entendres ab els republicans, se
van abstenir de votar deixant el camp lliure als ca-
ciquistas.

Era lo que s' havia convingut. No podran dir els
ministerials que 'ls perdigots faltin á la seva pa-
ranla.

* * *

A Girona van anarse'n més de dret al bulto.

Allá, no van reparar en aliarse ab el cacich més
desenfrenat de la provincia y ab els conservadors,
baix la base de un senador per barba.

Y 'l marqués de Camps sortí elegit de brasset ab

ASSISTENCIA PUBLICA

el de Villalonga y ab el famós Roure, que té al seu càrrech el cacicat máxim de la provincia.

Y ara, sens dupte, dirán com la major part de la gent de bé:

—La gran qüestió es enriqueirse, sense mirar l'origen de la riqueza. El gran qué es obtenir un' acta, sense pararse á esbrinar els papers que s' han hagut de fer per' al-cansarla.

¡Y aixís es com se dignifica'l bon nom de la patria catalana!

Com ja saben nostres lectors, las banderas que'l passat diumenje s' exhibiren foren pocas, y la major part d' ellas bastant petitas.

Per xó va lluhir més y cridá doblement l' atenció la gran bandera qu' en el seu domicili particular, Corts, 584, tingué issada tot el dia l' entusiasta regionalista D. Arturo Mas, soci de la coneguda casa de cambi de la rambla del Mitj, 20, al costat de la nostra Administració.

La bandera era realment hermosa y resultava una eloqüent demostració del regionalisme del Sr. Mas (D. Arturo).

La Económica de Amichs del País, per set vots sobre dotze votants, y no per unanimitat com pretén *La Perdu*, va nombrar senador á D. Albert Russinyol.

Pero, senyor: ¿no havia sigut elegit D. Albert Russinyol, diputat per Vich? ¿Donchs haventlo elegit diputat, á qué vé elegirlo senador pochos días després?

Els companys de causa ho explican ab la més encisadora ingenuïtat, quan diuhen:

—¿Pero y si l' acta de Vich no li aprobessin?

*
* *

Preciosíssima confessió.

Perqué ¿no deyan que aquesta acta vigatana l' havia guanyada bé y llealment sobre'l seu enemich, en llyta homérica? ¿No asseguravan que podia resistir l' análisis més escrupulos, com la millor llangonissa d' aquella terra, lliure de la més mínima sofisticació?

Y donchs ¿per qué aquestas prevencions? ¿Es que la professó ls corra per dintre? ¿Es que temen que las ayguas del Lozoya no bastin á netejarla de las tacas que la emporcan?

—Guardia, una desgracia! Un tranvia ha atropellat á n' aquesta senyora.
—Pues digan ustedes á esta señora que tenga la bondad de volver más tarde, que ahora los médicos son á menchar.

Decididament, com cada día se'n veuhen de novas, será precis esmenar un antich-refrá. En lo successiu se dirá: «Primer es atrapat un perdigot que un coix.»

Caldria que'l Sr. Pella y Forgas, si estima'l seu bon nom, se dongui pressa á realisar els propósitos que se li atribuehixen, de donar claras y concretas explicacions sobre' ls últims escándols electorals.

L' altre día varem sentir la següent opinió:

—Cert que'l Sr. Pella y Forgas va trobarse á la butxaca un rellotje que no era seu, y qu' ell no havia fet. Algú, vejentse perdut, li va posar dissimuladament.

A determinar clara y concretament qui es ó qui pot ser que haja tractat de ferlo víctima d' aqueixa maniobra fraudulent, deu aplicar el Sr. Pella y Forgas tots els esforços de qu' es capás, si es qu' estima el seu bon nom.

¡Alsa, donchs, canta verdúm!

Ara sembla, francament, que's llevant una mica massa d' hora' ls que donan á llum, candidaturas republicanas pera las próximas eleccions municipals.

Com l' altra vegada que varen ferse'n, creyém que no serán regidors aquells que's desviuhen pera serne, sino en tot cas, els que menos s' ho figuren.

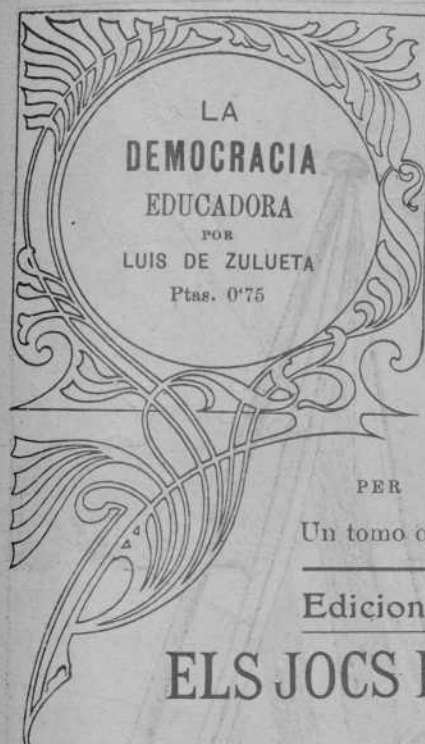
No ho olvidin els que's mostran massa aficcionados á sacrificar-se: el partit republicá de Barcelona té cops anagats.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

POEMAS
D'AMOR
PER
ELES MESTRES
Ptas. 2

AUCELLS
DE FANG

PER SANTIAGO RUSIÑOL

Un tomo octau de mes de 300 planas.—Edició de luxó, Ptas. 4

Edicions Populars

Santiago Rusiñol

ELS JOCS FLORALS DE CANPROSA

Preu UNA pesseta

NOVEDAD

LA CONQUISTADORA

NOVELA DE
JORGE OHNET

Un tomo, Ptas. 8'50

Eugenio C. Calon

LA MAFIA

Notas sobre la criminalidad en Sicilia

Un tomo, Ptas 8

SEGUNDA SERIE
Cuaderno 7.º **Barcelona á la vista**

30 céntimos * Fuera de Barcelona, 35

En prensa el cuaderno 8.º Aparecerá dentro de pocos días

DEMÀ DISSAPTE, DÍA 30

NÚMERO EXTRAORDINARI

DE

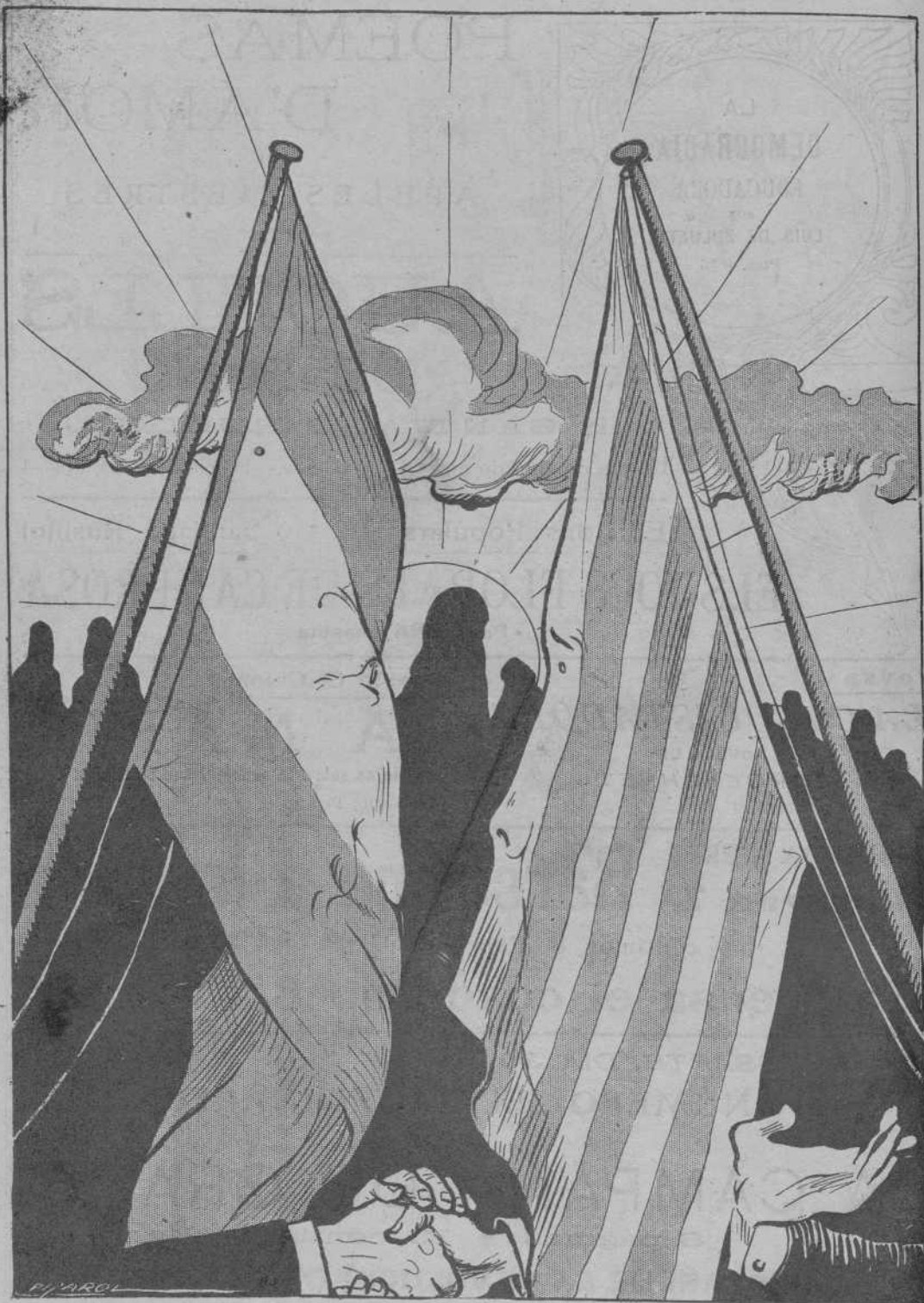
LA CAMPANA DE GRACIA

8 páginas * 10 céntims

ANIVERSARI DE LA REVOLUCIÓ DE SETEMBRE

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en llibrans del Giro Mútuo ó bé en sellos de franquig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelons, la rebrá á volta de correu, franca de porta. No responém d'extravios, si no 's remet ademes un ral pera certifiat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebuixas.

LAS DUGAS BANDERAS

—¡Germana, vinga una abressada y deixemho correr! Tot aixó no ha sigut més que la demostració de que uns y altres están tocant el violón.